

Tabaks verkoop

aan jongeren
2014

PILOT ONDERZOEK NAAR DE REGIONALE NALEVING IN SAMENWERKING MET
TRIMBOS-INSTITUUT, NWWA EN UNIVERSITEIT MAASTRICHT

Achtergrond

In samenwerking met het Trimbos-instituut, de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit [NVWA] en de Universiteit van Maastricht, heeft Nuchter Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen het onderzoeksprotocol regionaal nalevingsonderzoek tabak 2014 ontwikkeld. Op basis van dit protocol heeft Nuchter een pilotonderzoek uitgevoerd naar de naleving van tabak in Nederland op regionaal niveau¹. In dit nalevingsonderzoek staat de leeftijdsgrens van 18 jaar centraal voor de verstrekking van tabaksproducten. Jongeren mogen pas vanaf 18 jaar tabak kopen. Dit is wettelijk vastgelegd in artikel 8, lid 1 van de Tabakswet (ingekort weergegeven):

“Het is verboden bedrijfsmatig of anders dan om niet tabaksproducten te verstrekken aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt”.

Bij twijfel aan de leeftijd van de koper is de verkoper verplicht om actie te ondernemen en de leeftijd vast te stellen aan de hand van een geldig legitimatiebewijs - zie artikel 8, lid 2 van de Tabakswet. Dit nalevingsonderzoek tabak heeft naast het testen van het protocol als hoofddoel de naleving van deze leeftijdsgrens voor het verstekken van tabak in kaart te brengen in drie pilotgemeenten.

Uit dit hoofddoel zijn vijf onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1.** In hoeveel procent van de aankoopogingen kunnen jongeren jonger dan 18 jaar tabak kopen in supermarkten, tankstations, tabakzaken, cafetaria, horeca (cafés en discotheken) en overige locaties (zoals nachtwinkels en drogisterijen)?
- 2.** In hoeveel procent van de aankoopogingen wordt er naar een geldig legitimatiebewijs gevraagd (interventie) en in hoeveel procent van deze aankoopogingen wordt de tabak ook daadwerkelijk niet verkocht?
- 3.** Hoeveel procent van de verstrekkers hanteren leeftijdsgrenzaanduidingen, in welke mate zijn deze aanduidingen duidelijk zichtbaar en goed leesbaar aanwezig én waar zijn deze aanduidingen gepositioneerd?
- 4.** Hoeveel procent van de verstrekkers maken gebruik van leeftijdsverificatiesystemen [LVS] , welke LVS worden er gebruikt, in hoeveel procent van de aankoopogingen worden deze daadwerkelijk ingezet bij de beoordeling van legitimatiebewijzen en wordt de tabak ook daadwerkelijk niet verkocht?
- 5.** Hoeveel procent van de verstrekkers maken gebruik van tabaksautomaten en in hoeveel procent van de aankoopogingen aan tabaksautomaten wordt de tabak ook daadwerkelijk niet verkocht?

Methode

Om de naleving van de leeftijdsgrens voor het verstekken van tabak in kaart te brengen, is de mysteryshopping-methode gebruikt. Jongeren gaan onder begeleiding van volwassenen op pad om bij verschillende verstrekkers tabak aan te kopen. Deze onderzoeksmethode geeft een natuurgetrouwe weergave van de daadwerkelijke beschikbaarheid van tabak voor jongeren met een koopintentie en heeft zich in de afgelopen jaren bewezen als een valide methode om de naleving te meten. Het legt op een getrouwe wijze de hiaten bloot, die middels andere, meer indirecte meetinstrumenten vaak verborgen blijven.

¹ Dit hoofddoel en overige onderzoeksvragen zijn geformuleerd in het ‘onderzoeksprotocol regionaal nalevingsonderzoek tabak 2014’. In dit protocol is achtergrondinformatie te vinden is over de maatschappelijke en wetenschappelijke relevantie van het uitvoeren van nalevingsonderzoeken naar tabaksverstrekking, inclusief specifiekere operationalisering van onderzoeksvragen.

Bij het opstellen van het onderzoeksprotocol regionaal nalevingsonderzoek tabak 2014, zijn cruciale keuzes gemaakt die in deze pilot zijn toegepast in het onderzoeksveld². De naleving is gemeten met MysteryKids van minderjarige leeftijd (jongeren van 17 jaar). Verder zijn MysteryKids ingezet die onbekend zijn bij de verstrekkers. Ook is het actiemoment wat de verstrekkers volgens de Tabakswet moeten uitvoeren gestimuleerd vanuit de werkwijze van de MysteryKids, zij zijn geïnstrueerd om eenmaal te jikken bij leeftijdsvraag en hun geldige en originele legitimatiebewijs te tonen wanneer hierom gevraagd wordt. Tenslotte zijn metingen aan tabaksautomaten verricht als onderdeel van de horecalocaties (cafés en discotheken) en cafetaria's. Tabaksautomaten maken een belangrijk onderdeel uit van het tabaksaanbod binnen deze verkoopkanalen, om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de naleving, worden de tabaksautomaten binnen deze verkoopkanalen gemeten.

Locatieselectie

Gezien het beperkte aantal verstrekkers in de pilotgemeenten, zijn alle 274 locaties van de meest relevante typen verkoopkanalen geselecteerd. Voorafgaand aan het onderzoek hebben twee van de drie gemeenten overzichten aangeleverd met mogelijke relevante locaties, waarbij zij voor de horecalocaties veelal het DHW vergunningenbestand hebben geraadpleegd. Daarnaast heeft Nuchter op basis van een database van de NVWA en via internetresearch (o.a. KvK) de resterende locaties verzameld.

Van de 274 geselecteerde locaties zijn uiteindelijk 220 locaties bezocht (54 locaties bestonden niet meer, of waren gesloten tijdens de onderzoeksperiode). Van deze 220 locaties is er uiteindelijk bij 167 de naleving gemeten door 17-jarige jongeren, aangezien er bij de overige 53 locaties geen tabaksproducten werden verkocht. In tabel 1 (volgende pagina) zijn per pilotgemeente en per verkoopkanaal de frequenties zichtbaar van de geselecteerde locaties, de uitval van locaties (inclusief de redenen waarom locaties zijn uitgevallen), de frequenties van locaties waar uiteindelijk metingen zijn verricht en de naleving op aankoopniveau per pilotgemeente en verkoopkanaal.

Metingen

Per verstrekker is één aankoop poging tabak uitgevoerd door of een jongen-MysteryKid, of een meisje-MysteryKid³. De verdeling van de geslachten van de MysteryKids zijn wanneer mogelijk evenredig verdeeld over de verkoopkanalen binnen een pilotgemeente. Bij iedere aankoop poging tabak staan vijf metingen centraal. Ten eerste probeert de MysteryKid tabak aan te kopen bij een verstrekker. Geregistreerd is of het artikel is verkocht, ja of nee (naleving). Ten tweede is gemeten of de verstrekker de leeftijd van de MysteryKid heeft vastgesteld (interventie). Gemeten is of de verstrekker of verkoopmedewerker heeft gevraagd naar leeftijd - ja of nee, gevraagd heeft naar een legitimatiebewijs - ja of nee - of beiden heeft gedaan - ja of nee. Ten derde is waargenomen of de verstrekker aanduidingen heeft geplaatst bij de toegang, bij het schap of achter de bar, bij de kassa of bij de tabaksautomaat, en of deze aanduidingen duidelijk zichtbaar en goed leesbaar zijn (aanduiding). Gemeten is waar de verstrekker aanduidingen heeft geplaatst en of deze duidelijk zichtbaar en goed leesbaar zijn. Ten vierde is gemeten of de verstrekker gebruik heeft gemaakt van een LVS bij de beoordeling van het legitimatiebewijs (gebruik hulpmiddel). Gemeten is of de verstrekker het hulpmiddel heeft gebruikt - ja of nee. Ten vijfde is gemeten of de verstrekkers gebruik maakten van een tabaksautomaat. Daarnaast is geregistreerd op welke wijze deze automaat ontgrendeld dient te worden.

² De achterliggende redeneringen voor methodische keuzes zijn te vinden in 'onderzoeksprotocol regionaal nalevingsonderzoek tabak 2014'.

³ Gedetailleerde informatie over het aankoopproces van MysteryKids in nalevingsonderzoeken tabak zijn te vinden in 'onderzoeksprotocol regionaal nalevingsonderzoek tabak 2014'.

TABEL 1: AANTAL GEPLANDE AANKOPEN, UITVAL, AANTAL BEZOCHTE LOCATIES EN DE NALEVING ALS GEVOLG PER PILOTGEMEENTE EN VERKOOPKANAAL

Pilotgemeente	Verkoopkanaal	Aantal gepland	Uitval		Rede uitval				Aantal bezocht	Verkoopt locatie tabak?			Naleving	
				%	Locatie bestaat niet/is gewijzigd	Tabaks-automaat defect	Gesloten op geplande tijdstip	Geen toegang door deurbeleid		Nee	Ja	%		%
Gemeente 1	Cafetaria	12	3	25%	0	1	2	0	9	7	2	22%	0	0%
	Horeca*	11	3	27%	3	0	0	0	8	2	6	75%	1	17%
	Supermarkt	7	0	0%	0	0	0	0	7	0	7	100%	4	57%
	Tabakswinkel	4	0	0%	0	0	0	0	4	0	4	100%	1	25%
	Tankstation	2	0	0%	0	0	0	0	2	0	2	100%	0	0%
	Overige**	3	0	0%	0	0	0	0	3	2	1	33%	0	0%
<i>Totaal Gemeente 1</i>		39	6	15%	3	1	2	0	33	11	22	67%	6	27%
Gemeente 2	Cafetaria	35	8	23%	7	1	0	0	27	14	13	48%	2	15%
	Horeca	64	20	31%	11	0	5	4	44	10	34	77%	3	9%
	Supermarkt	28	0	0%	0	0	0	0	28	0	28	100%	17	61%
	Tabakswinkel	7	0	0%	0	0	0	0	7	0	7	100%	2	29%
	Tankstation	19	0	0%	0	0	0	0	19	2	17	89%	4	24%
	Overige	15	4	27%	3	0	1	0	11	2	9	82%	0	0%
<i>Totaal Gemeente 2</i>		168	32	19%	21	1	6	4	136	28	108	79%	28	26%
Gemeente 3	Cafetaria	20	2	10%	2	0	0	0	18	6	12	67%	1	8%
	Horeca	26	10	38%	6	1	3	0	16	3	13	81%	0	0%
	Supermarkt	7	0	0%	0	0	0	0	7	0	7	100%	1	14%
	Tabakswinkel	3	1	33%	1	0	0	0	2	0	2	100%	1	50%
	Tankstation	4	0	0%	0	0	0	0	4	3	1	25%	1	100%
	Overige	7	3	43%	3	0	0	0	4	2	2	50%	0	0%
<i>Totaal Gemeente 3</i>		67	16	24%	12	1	3	0	51	14	37	73%	4	11%
TOTAAL PILOT		274	54	20%	36	3	11	4	220	53	167	76%	38	23%

* De categorie 'horeca' binnen verkoopkanalen zijn cafés en discotheken. Wanneer 'horeca' als categorie binnen de verkoopkanalen wordt aangeduid in deze factsheet, is steeds deze uitleg van toepassing.

** De categorie 'overige' binnen verkoopkanalen zijn drogisterijen en zelfstandige supermarkten. Wanneer 'overige' als categorie binnen de verkoopkanalen wordt aangeduid in deze factsheet, is steeds deze uitleg van toepassing.

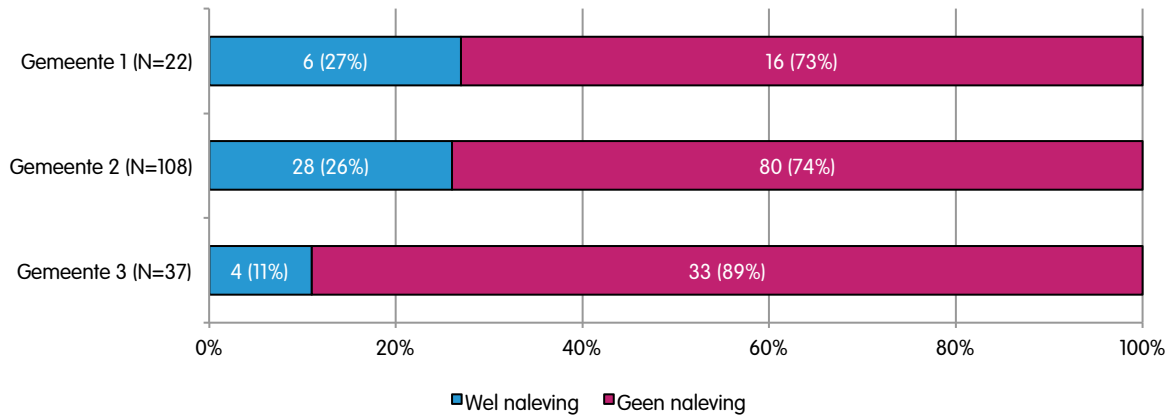
Naast bovenstaande meetpunten, is aanvullend geregistreerd; de geschatte leeftijd van de verstrekker, het geslacht van de verstrekker, de situatieschets tijdens het bezoek aan de locatie - in supermarkten komt dit neer op de drukte aan de kassa's én de drukte in de winkel tijdens de meting (totaal aantal kassa's in de supermarkt vs. het aantal geopende kassa's in de supermarkt), de dag en het tijdstip van de aankoopoging, het type product en eventuele bemoeienis door anderen dan de verkoper in het aankoopproces.

Tenslotte zijn de aankoopogingen binnen tijdsloten uitgevoerd die ook door controleurs van de NWWA worden gehanteerd bij controles. De geselecteerde locaties zijn door MysteryKids bezocht op momenten die zoveel mogelijk een afspiegeling zijn van een werkelijke situatie. De aankoopogingen bij tankstations, tabakswinkels, cafetaria's, supermarkten en overige locaties zijn op doordeweekse dagen bezocht in tijdsblokken die vóór, tijdens (pauzes) en na schooltijd van toepassing zijn. Op vrijdag- en zaterdagavond zijn supermarkten aanvullend rond sluitingstijden bezocht, cafetaria's zijn aanvullend tijdens het avondeten bezocht. De cafés en discotheken zijn op vrijdag- en zaterdagavond in de avonduren bezocht.

Resultaten - naleving

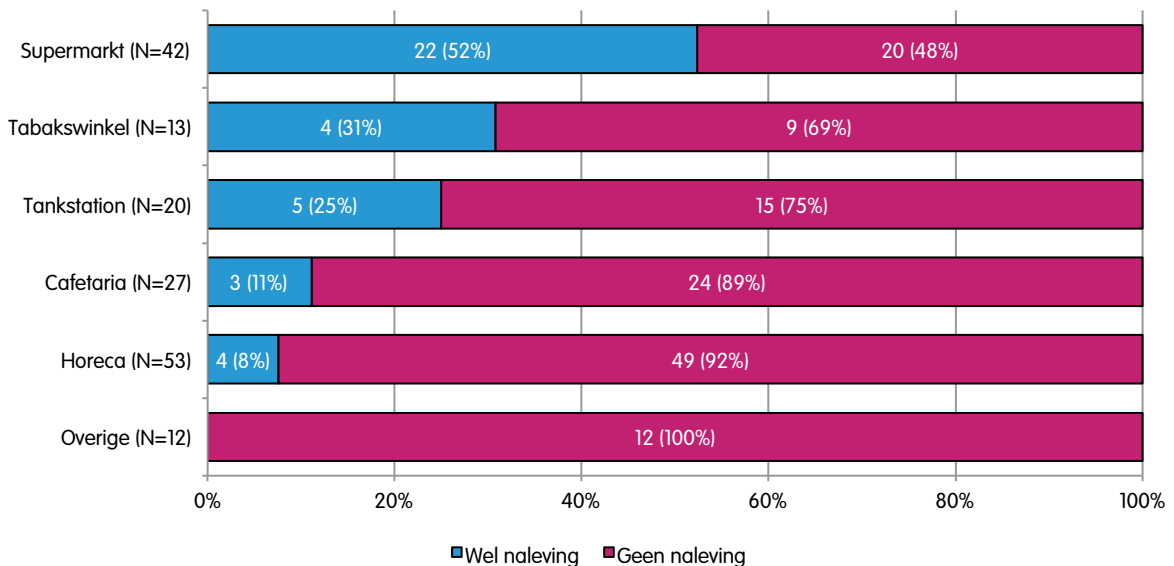
In figuur 1 is zichtbaar dat jongeren jonger dan 18 jaar in 27%, 26% en 11% van de aankoopogingen géén tabak kunnen kopen in de gemeenten. De totale naleving in dit nalevingsonderzoek tabak is 23% (zie tabel 1 voor de totaalcijfers).

Figuur 1: Naleving per pilotgemeente

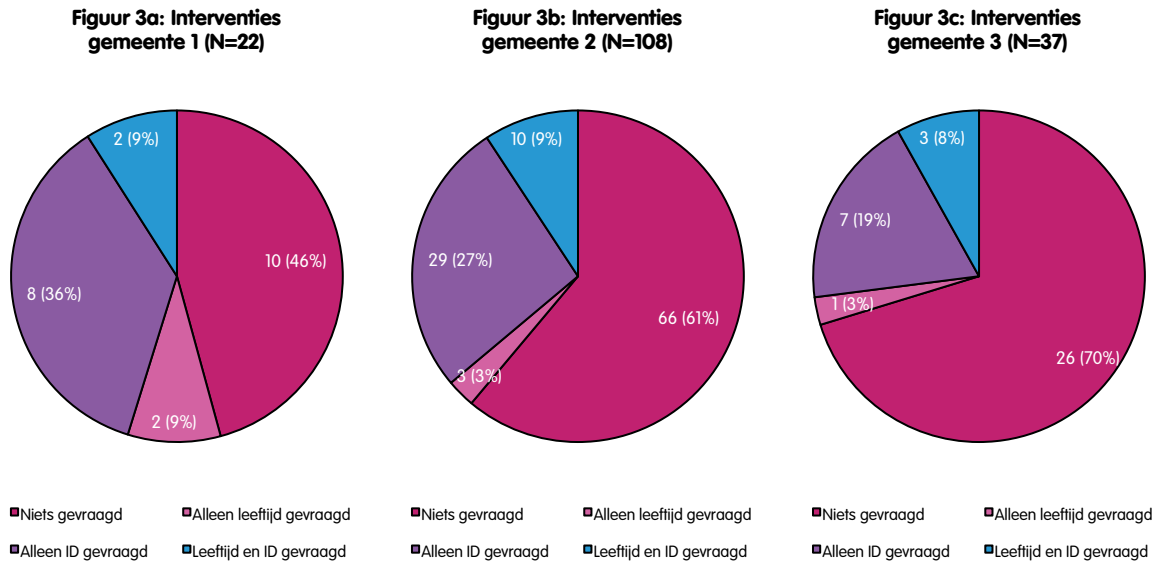
In figuur 2 is zichtbaar dat met een nalevingspercentage van 52% de supermarkten het hoogst scoren van alle verkoopkanalen in deze pilot, gevolgd door 31% naleving in tabakswinkels en 25% naleving in tankstations. Onderaan de lijst is zichtbaar dat jongeren jonger dan 18 jaar in 89%, 92% en 100% van de gevallen tabak kunnen kopen in cafetaria's, in de horeca en bij de overige verkooppunten.

Figuur 2: Naleving per verkoopkanaal

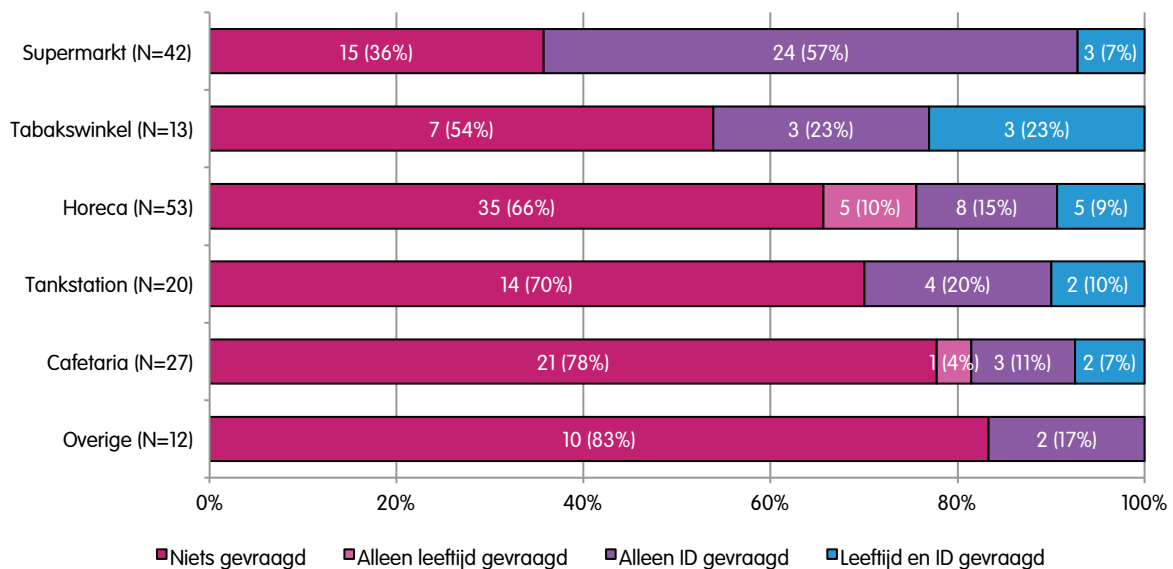
Resultaten - interventies

In figuur 3a is zichtbaar dat jongeren jonger dan 18 jaar in 45% van de gevallen, al dan niet in combinatie met leeftijd, om een legitimatiebewijs (ID) worden gevraagd wanneer zij aankoopsgingen doen in gemeente 1. In gemeente 2 (figuur 3b) is dit percentage 36%, in gemeente 3 (figuur 3c) is dit percentage 27%.

In figuur 4 is zichtbaar dat jongeren jonger dan 18 jaar in 64% van de gevallen, al dan niet in combinatie met leeftijd, om een legitimatiebewijs (ID) worden gevraagd wanneer zij aankoopsgingen doen in supermarkten. Tabakswinkels volgen na de supermarkten met 46% ID-vraag. De cafetaria's en overige locaties sluiten de lijst met 18% en 17% ID-vraag.

Figuur 4: Interventies per verkoopkanaal

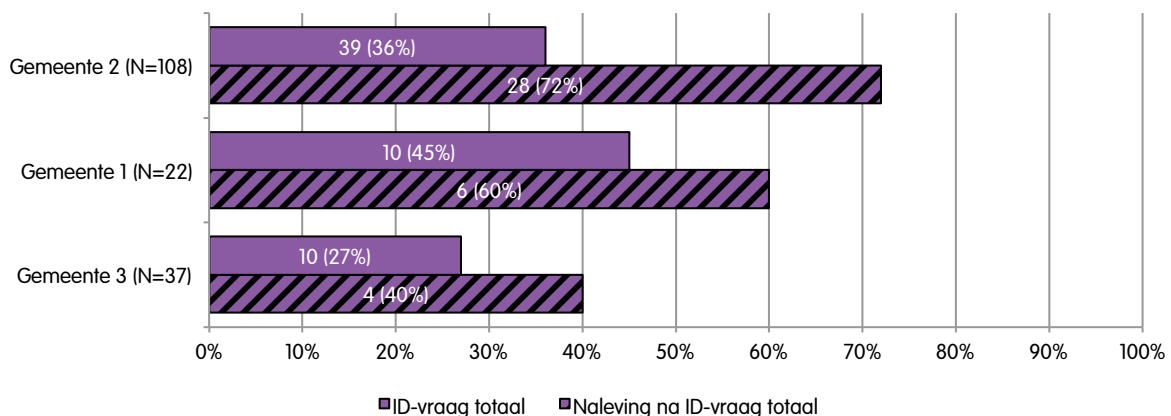
In tabel 2 zijn aanvullend de gepleegde interventies per pilotgemeente en verkoopkanaal zichtbaar.

TABEL 2: INTERVENTIES PER PILOTGEMEENTE EN VERKOOPKANAAL									
Pilotgemeente	Verkoopkanaal	Niets gevraagd		Alleen leeftijd gevraagd		Alleen ID gevraagd		Leeftijd en ID gevraagd	
			%		%		%		%
Gemeente 1	Cafetaria	1	10%	0	0%	1	13%	0	0%
	Horeca	3	30%	2	100%	0	0%	1	50%
	Supermarkt	2	20%	0	0%	5	63%	0	0%
	Tabakswinkel	2	20%	0	0%	1	12%	1	50%
	Tankstation	1	10%	0	0%	1	12%	0	0%
	Overige	1	10%	0	0%	0	0%	0	0%
	Totaal Gemeente 1		10	46%	2	9%	8	36%	2
Gemeente 2	Cafetaria	10	15%	0	0%	2	7%	1	10%
	Horeca	22	33%	3	100%	6	21%	3	30%
	Supermarkt	9	14%	0	0%	16	55%	3	30%
	Tabakswinkel	4	6%	0	0%	2	7%	1	10%
	Tankstation	13	20%	0	0%	2	7%	2	20%
	Overige	8	12%	0	0%	1	3%	0	0%
	Totaal Gemeente 2		66	61%	3	3%	29	27%	10
Gemeente 3	Cafetaria	10	38%	1	100%	0	0%	1	33%
	Horeca	10	39%	0	0%	2	29%	1	33%
	Supermarkt	4	15%	0	0%	3	43%	0	0%
	Tabakswinkel	1	4%	0	0%	0	0%	1	34%
	Tankstation	0	0%	0	0%	1	14%	0	0%
	Overige	1	4%	0	0%	1	14%	0	0%
	Totaal Gemeente 3		26	70%	1	3%	7	19%	3

Resultaten - naleving na ID-vraag

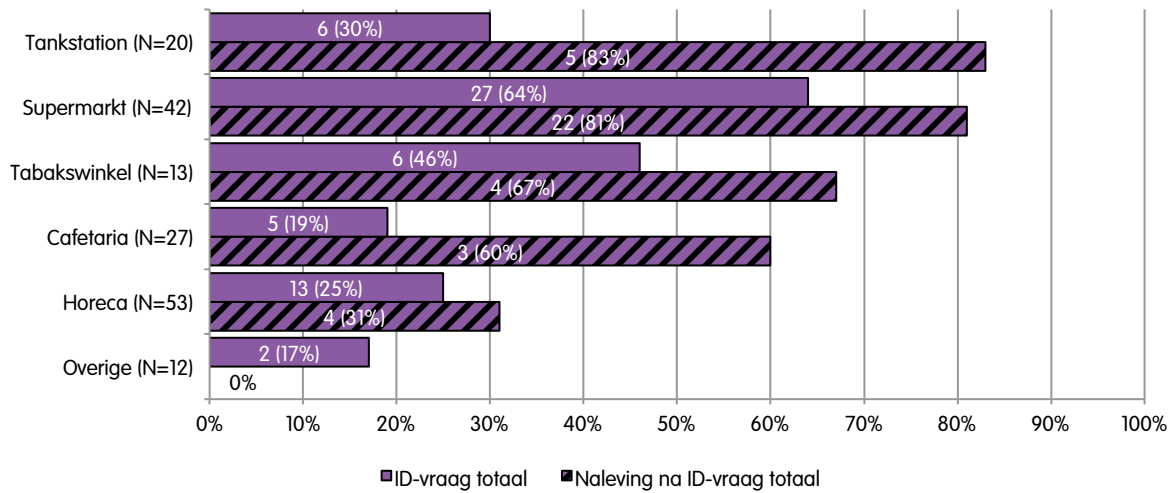
In figuur 5 zijn, behalve de ID-vraagpercentages, tevens de naleving na ID-vraagpercentages zichtbaar - in deze en volgende figuren wordt enkel ingegaan op de ID-vraag als interventie, aangezien er op basis van de overige interventies geen naleving is gemeten. De totale ID-vraag in deze pilot is 35%, de naleving na deze totale ID-vraag is 64% (zie tabel 3). In figuur 5 is zichtbaar dat er in 72% van de keren dat er om ID wordt gevraagd in gemeente 2, ook daadwerkelijk géén tabak wordt verkocht aan jongeren jonger dan 18 jaar. In gemeente 1 is dit percentage 60%, in gemeente 3 is dit percentage 40%.

Figuur 5: ID-vraag totaal en de naleving als gevolg per pilotgemeente

In figuur 6 is zichtbaar dat er in 83% van de keren dat er om ID wordt gevraagd bij de tankstations, ook daadwerkelijk géén tabak wordt verkocht aan jongeren jonger dan 18 jaar. Bij de supermarkten is dit percentage 81%. De horeca en overige locaties sluiten de lijst; in 31% en in 0% van de keren dat er om ID wordt gevraagd, wordt ook daadwerkelijk géén tabak verkocht.

Figuur 6: ID-vraag totaal en de naleving als gevolg per verkoopkanaal

In tabel 3 zijn aanvullend de ID-vraag en de naleving na ID-vraag zichtbaar per pilotgemeente en verkoopkanaal.

TABEL 3: INTERVENTIES PER PILOTGEMEENTE EN VERKOOPKANAAL					
Pilotgemeente	Verkoopkanaal	ID-vraag		Naleving na ID-vraag	
			%		%
Gemeente 1	Cafeteria	1	50%	0	0%
	Horeca	1	17%	1	100%
	Supermarkt	5	71%	4	80%
	Tabakswinkel	2	50%	1	50%
	Tankstation	1	50%	0	0%
	Overige	0	0%	0	0%
	Totaal Gemeente 1		10	45%	6
Gemeente 2	Cafeteria	3	23%	2	67%
	Horeca	9	26%	3	33%
	Supermarkt	19	68%	17	89%
	Tabakswinkel	3	43%	2	67%
	Tankstation	4	24%	4	100%
	Overige	1	11%	0	0%
	Totaal Gemeente 2		39	36%	28
Gemeente 3	Cafeteria	1	8%	1	100%
	Horeca	3	23%	0	0%
	Supermarkt	3	43%	1	33%
	Tabakswinkel	1	50%	1	100%
	Tankstation	1	100%	1	100%
	Overige	1	50%	0	0%
	Totaal Gemeente 3		10	27%	4
TOTAAL PILOT		59	35%	38	64%

Resultaten - aanduidingen

In deze pilot is de aanwezigheid van leeftijdsgrenzenaanduidingen gemeten bij de toegang van locaties, bij het tabak schap/bar en bij de kassa of tabaksautomaat. Bij de toegang zijn aanduidingen in 49% van de gevallen goed zichtbaar aanwezig, in 5% zijn aanduidingen weliswaar aanwezig, maar niet geheel zichtbaar. Bij de schappen/bars zijn aanduidingen in 44% van de gevallen goed zichtbaar aanwezig, in 3% zijn aanduidingen aanwezig, maar niet geheel zichtbaar. Bij de kassa's en tabaksautomaten zijn aanduidingen in 66% van de gevallen goed zichtbaar aanwezig, in 3% niet geheel zichtbaar.

Resultaten - leeftijdsverificatiesystemen

Voorafgaand aan het onderzoek was het – met uitzondering van de supermarkten - grotendeels onbekend hoeveel procent van de verstrekkers gebruik maakten van een LVS. Bij 10% van de aankoopogingen zijn LVS gebruikt, de naleving na het gebruiken van een LVS is 94%. De hulpmiddelen die gebruikt zijn in deze pilot:

- ✓ **Intoetsen kassasysteem**, waarbij de verstrekker de geboortedatum op het legitimatiebewijs invoert in het kassasysteem, het kassasysteem geeft aan of het product wel of niet verkocht mag worden (acht keer gebruikt in pilot);
- ✓ **ID-swiper(checker)**, waarbij de verstrekker het legitimatiebewijs van de klant door het apparaat haalt/in het apparaat plaatst, met als gevolg dat het apparaat aangeeft of het product wel of niet verkocht mag worden (vier keer gebruikt in pilot);
- ✓ **Overige LVS**, denk hierbij aan notitiebriefjes en/of stickers met daarop de datum van die dag minus 18 jaar (vijf keer gebruikt in pilot).

Resultaten - tabaksautomaten

Tenslotte zijn in tabel 4 het aantal aankoopogingen zichtbaar waarbij tabak aangekocht is aan een tabaksautomaat. Deze worden voornamelijk bij cafetaria (48%) en in de horeca (72%) gebruikt. In 85% was hierbij de hulp van de verstrekker vereist (omdat de verstrekker de automaat eerst moet ontgrendelen, of omdat een agecoin vereist is). De naleving als gevolg hiervan is 2%. In de overige 15% van de gevallen was de hulp van de verstrekker niet vereist. De MysteryKid kon in deze gevallen een agecoin zelfstandig pakken in een bakje op of bij de automaat (is in drie gevallen voorgekomen), of de MysteryKid kon de automaat bedienen zonder dat hierbij ontgrendeling van de automaat vereist is (is in vijf gevallen voorgekomen).

TABEL 4: FREQUENTIE VERKOOP VIA TABAKSAUTOMAAT, FREQUENTIE VERGREDELING EN NALEVING ALS GEVOLG

Verkoopkanaal	Verkoop via Automaat		Hulp medewerker vereist voor uitvoeren van aankoopoging							
			Ja		Naleving na hulp medewerker		Nee		Naleving na zelfstandige aankoop	
		%		%		%		%		%
Cafetaria (N=27)	13	48%	12	92%	1	8%	1	8%	0	0%
Horeca (N=53)	38	72%	31	82%	0	0%	7	18%	0	0%
Supermarkt (N=42)	1	2%	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%
Tabakswinkel (N=13)	0	0%	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Tankstation (N=20)	0	0%	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Overige (N=12)	0	0%	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal	52	31%	44	85%	1	2%	8	15%	0	0%

Conclusie

De eerste conclusie die getrokken mag worden uit deze pilotstudie richt zich op de negatieve resultaten. Jongeren kunnen in de meeste gevallen tabak kopen in de pilotgemeenten, zonder dat zij daarbij gehinderd worden door interventies die de verstrekkers zouden moeten plegen. Wanneer ingezoomd wordt op de diverse verkoopkanalen, blijkt dat de jongeren bij de supermarkten in de minste gevallen tabak kunnen kopen, bovendien worden zij daarbij in de meeste gevallen gehinderd door de interventies die de verstrekker pleegt. Er mag verdedigd worden dat de supermarkten in vergelijking met de andere verkoopkanalen op de goede weg zijn - ze zijn er echter nog niet, ook bij de supermarkten is nog veel winst te behalen, met name in het vragen om legitimatie. Verder is de tweede plaats die de tabakswinkels innemen - in zowel naleving als het plegen van interventies - opvallend laag voor een verkoopkanaal die tabaksverkoop als corebusiness heeft. Wanneer we de vergelijking maken met slijterijen - die alcoholverkoop als corebusiness hebben, zien we dat zij wél hoger scoren dan de overige verkoopkanalen - met 63% naleving bij zwakalcoholhoudende drank en 73% naleving bij sterke drank scoren zij hoger dan overige verkoopkanalen, zie 'Alcoholverkoop aan jongeren 2013'. Tenslotte is zichtbaar dat jongeren in vrijwel alle gevallen tabak kunnen aankopen aan tabaksautomaten, ook hier is veel winst te behalen.

De tweede conclusie die getrokken mag worden uit deze pilotstudie richt zich op de nieuwe inzichten die gegenereerd zijn tijdens de uitvoering. Allereerst is gebleken dat, ondanks de beschikbare data vanuit de pilotgemeenten, de NVWA en het internet, het lastig is om vooraf een up-to-date bestand samen te stellen. Dit resulteerde in een hoge uitval van locaties (20%). Deze uitval kwam met name aan het licht bij cafetaria, cafés en discotheken en overige locaties. Bovendien is het niet mogelijk om vooraf vast te stellen of voorheen genoemde locaties daadwerkelijk tabak verstrekken - bij niet alle cafetaria (50%), cafés en discotheken (78%), tankstations (80%) en overige (67%) werd tabak verstrekt. Een vergunningensysteem, of een landelijke database van tabaksverstrekkers op gemeentelijke basis zouden zorg kunnen dragen voor een up-to-date bestand van tabaksverstrekkers. Ten tweede is de uitvoering van de pilotstudie aan de hand van de tijdsloten die de NVWA aanhoudt niet effectief. Zonder tijdsloten kon de pilotstudie in zeven onderzoekroutes gereden worden, met tijdsloten zijn elf onderzoekroutes nodig geweest. Daarbij kwam in de uitvoering het onverwachte succes van het Nederlands voetbalelftal op het WK en een marathon, met als gevolg een verlening van de onderzoeksperiode met drie weken.

Nuchter, Kenniscentrum Leeftijdsgrenzen

Jonkerbosplein 52, 6534 AB Nijmegen

T 024 352 98 54

info@nuchter.nl

www.nuchter.nl